

ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА СЪДИИТЕ
ОТ НАКАЗАТЕЛНАТА КОЛЕГИЯ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД

И С К А Н Е

ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
ЗА ПРИЕМАНЕ НА ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ

ОТНОСНО: Установена разнородна практика на съдилищата свързана с правилното присъждане на разноските в наказателното производство по дела от общ характер, направени на досъдебното производство.

ОСНОВАНИЕ: чл. 125 вр. чл. 124, ал. 1, т. 1, пр. 1 от Закона за съдебната власт.

УВАЖАЕМИ ВЪРХОВНИ СЪДИИ,

При извършена проверка на постановените съдебни актове от окръжните съдилища се констатира противоречиво прилагане от тях на разпоредбата на чл. 189, ал. 3 НПК. Съгласно нея, когато подсъдимият бъде признат за виновен, съдът го осъжда да заплати разноските по делото. Тази норма не посочва в чия полза следва да се присъждат разноските и дали те следва да се разделят в зависимост от фазата на наказателния процес, на която са направени. По-голямата част от съдилищата диференцират разноските, направени в отделните фази на наказателното производство – досъдебна и съдебна, като ги присъждат на съответните органи в зависимост от това в кой момент от процеса са били направени.

От друга страна, някои съдебни състави не разделят направените разноси по делото, а ги присъждат в цялост, като най – често постановяват сумите по тях да се присъждат в полза съдебната власт.

След 19.03.2013 г. отчетливо се забелязва необходимост от уеднаквяване на практиката относно правилното присъждане на разноските в наказателното производство по дела от общ характер съгласно чл. 189, ал. 3 НПК. Тя се поражда от обстоятелството, че на тази дата ВСС изпрати извлечение от протокол № 3, т. 1, от заседание на Комисията по правни въпроси към Висшия съдебен съвет, проведено на 21.01.2013 г., с което указва „на административните ръководители на съдилищата да осъществяват контрол за спазване правилата, за правилното присъждане на разноските в наказателното производство. Разноските, направени от органите по разследването на МВР в досъдебното производство, да се присъждат на МВР”.

I. ДИФЕРЕНЦИРАНО ПРИСЪЖДАНЕ НА РАЗНОСКИ ПО ДЕЛА ОТ ОБЩ ХАРАКТЕР, СЪГЛАСНО ЧЛ. 189, АЛ. 3 НПК.

Повечето окръжни съдилища постановяват актове, в които диференцират направените разноси в досъдебната и съдебната фаза на наказателния процес. Разноските, направени в досъдебната фаза биват съответно присъждани на органи на досъдебното производство, а разноските от съдебната фаза се присъждат в полза на съдебната власт по сметка на съответния съд. В този смисъл са присъдите, постановени от Софийски окръжен съд по н.о.х.д. № 93/2013 г.; от Окръжен съд – Варна по н.о.х.д. № 924/2012 г.; от Окръжен съд – Видин по н.о.х.д. № 424/2012г.; от Окръжен съд – Добрич по н.о.х.д. № 138/2012 г.; от Окръжен съд – Кюстендил по н.о.х.д. № 251/2012г. и по н.о.х.д. № 145/2013г.; от Окръжен съд Перник по н.о.х.д. № 23/2013г. и по н.о.х.д. № 442/2012г., както и съдебни актове, постановени от Окръжен съд Монтана по н.о.х.д.

№ 111/2012г., от Окръжен съд – Пазарджик по н.о.х.д. №86/2013г.; от Окръжен съд – Плевен по н.о.х.д. № 189/2013г., и по н.о.х.д. № 26/2013г.; от Окръжен съд – Русе по н.о.х.д. № 127/2013г., н.о.х.д. № 131/2013г. и н.о.х.д. № 836/2013г.; от Окръжен съд – Сливен по н.о.х.д. № 575/2012г., и н.о.х.д. № 335/2012г.; от Окръжен съд – Шумен по н.о.х.д. № 37/2013г.; и от Окръжен съд – Ямбол по н.о.х.д. № 73/2013г. и по н.о.х.д. № 119/2013г.

II. ПРИСЪЖДАНЕ НА РАЗНОСКИ, НАПРАВЕНИ В ДОСЪДЕБНОТО ПРОИЗВОДСТВО, В ПОЛЗА НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ ИЛИ ДЪРЖАВАТА.

Някои съдилища в страната изчисляват диференцирано разноските от двете фази на процеса, но присъждат в полза на съда или държавата дори и тези от досъдебното производство.

1. В по - малка част от окръжните съдилища отделни съдебни състави постановяват съдебни актове по дела общ характер, с които разноските, направени в досъдебната фаза на процеса, биват присъждани **в полза на съответният съд**. В посочения смисъл е присъда № 11 от 04.04.2013г. постановена по н.о.х.д. № 104/2013г. на Софийски окръжен съд, в която на основание чл. 189, ал. 3 НПК подсъдимия е осъден, да заплати по сметка на съда направените разноси в досъдебната фаза на производството. Аналогични са произнасянията по две споразумения на Софийски окръжен съд, първото от които по н.о.х.д. №165/2013г. от 04.04.2013 г. и второто от 28.03.2013г. по н.о.х.д. № 173/2013г., с които обвиняемият е осъден да заплати направените на досъдебното производство разноси по сметка на съда. По същия начин се е произнасял и Софийски градски съд с присъда № 120 от 05.04.2013г. постановена по н.о.х.д. № 5452/2012г., с която подсъдимият е осъден да заплати направените разноси по делото „от правоохранителните органи по сметка на Софийски градски съд – партия на Висшия съдебен съвет”.

Аналогична на посочените по – горе случаи е и присъда № 45 от 01.04.2013г. постановена по н.о.х.д. № 138/2013г., на Окръжен съд – Велико Търново. С нея подсъдимият е осъден да заплати по сметка на съда направените по делото разноски, като е посочил диференцирано техните размери на двете фази на процеса. От начина, по които е формулиран диспозитивът на присъдата по чл. 189, ал. 3 НПК, е видно, че те се присъждат в полза на съда.

2. В друг случай се постановяват присъди, в които подсъдимите са осъдени да заплатят направените разноски на досъдебното производство **в полза на държавния /републиканския/ бюджет**, а тези от съдебното - по сметка на съответният съд. Такива са постановените присъди от ОС – Разград по н.о.х.д. №430/2012г., н.о.х.д. № 107/2013г. и н.о.х.д. № 61/2012г.

В постановени актове на Окръжен съд – Варна се констатира случаи, в които подсъдимите, които са признати за виновни, се осъждат да заплатят направените по делото разноски **„...в полза на Държавата по сметка на съда”** или **„...в полза на държавния бюджет на Варненски окръжен съд”**, каквито са присъдите по н.о.х.д.№ 297/12г., н.о.х.д.№ 412/12г., н.о.х.д.№ 924/12г. В друг случай в същия съд, по н.о.х.д.№ 854/12г., по което подсъдимият е признат за виновен, е бил осъден да заплати направените разноски по делото **„в полза на държавата”**. В Софийски градски съд със споразумение по н.о.х.д.№789/13г. на основание чл. 189, ал. 3 НПК на обвиняемия са възложени разноските по делото, както по сметка на съда, така и **„в полза на държавата”**. Подобна практика на съда се наблюдава и по н.о.х.д.№ 360/13г., н.о.х.д № 384/13г., н.о.х.д № 1195/13г. и по н.о.х.д № 4671/12г. на СГС, по които признатите за виновни подсъдими са осъдени да заплатят разноските по делото **„в полза на държавата”**. С оглед посочените примери се налага изясняване на точния смисъл на израза **„...в полза на държавата”**, тъй като видно от някои от тези

съдебни актове държавата и държавният бюджет се отъждествяват със съответния съд и неговия бюджет.

III. ПРИСЪЖДАНЕ НА РАЗНОСКИ НА ОСНОВАНИЕ ЧЛ. 189, АЛ.3 НПК БЕЗ ДАННИ В КОЯ ФАЗА НА НАКАЗАТЕЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО СА НАПРАВЕНИ

1. Значителна част от съдилищата постановяват съдебни актове, с които разноските, направени „по делото”, без да се изчисляват отделно те за отделните фази на наказателния процес, се присъждат в цялост, най – често **в полза на съда** или **по сметка на Висшия съдебен съвет**. В така постановените съдебни актове не става ясно в коя фаза на наказателния процес са направени разноски и в какъв размер. По този начин изразът „направените разноски по делото” дава възможност на органите по разследването да претендират за разноски, които са направени от тях в досъдебното производство. Такива са произнасянията по присъда от 02.04.2013 г. постановена по н.о.х.д. №2206/2012г. на Софийски градски съд /СГС/, с която подсъдимия е осъден да заплати на основание чл. 189, ал. 3 НПК направените разноски по делото по сметка на съда. В посочения смисъл са и други присъди на СГС постановени по н.о.х.д. № 2633/2012г. и н.о.х.д. № 5122/2012г., както и присъди по н.о.х.д. № 297/2012г. и н.о.х.д. № 412/2012г. на Окръжен съд – Варна; н.о.х.д. №152/2013г. на Окръжен съд – Велико Търново; н.о.х.д. № 35/2013г. на Окръжен съд – Кърджали; н.о.х.д. № 231/2013г., на Окръжен съд – Пловдив; н.о.х.д. № 102/2013г. и н.о.х.д. № 95/2013г. на Окръжен съд – Сливен.

С присъда № 16 от 14.03.2013 г. по н.о.х.д. № 69/2013г. на Окръжен съд – Стара Загора, подсъдимият е осъден да заплати **„по бюджетната сметка на Висшия съдебен съвет”** направените по делото разноски. В този смисъл са и споразумения от 19.03.2013 г. по н.о.х.д. № 38/2013 г. по

описа на окръжен съд – Враца и от 21.03.2013 г. по н.о.х.д. № 138/2013 г. на Окръжен съд – Хасково.

В друг случай - с присъда № 14 от 01.04.2013 г. постановена по н.о.х.д. № 313/2013г., Окръжен съд – Силистра е осъдил подсъдимите да заплатят „**по транзитна сметка на съда** сумата от 230 лева, съразмерно по 115 лева всеки един от тях, представляваща направени разноски в отделните фази на процеса”.

2. При проверката на постановените съдебни актове се констатира случаи, в които подсъдимият е признат за виновен, като се осъжда да заплати направените разноски **без да се посочва в чия полза се присъждат те**. В този смисъл са присъда от 20.03.2013 г. постановена по н.о.х.д. № 1225/2012 г. на СГС, присъда от 08.04.2013 г. постановена по н.о.х.д. № 2531/2012 г. също на СГС., както и присъди по н.о.х.д. №1214/2012 г. и н.о.х.д. № 199/2013 г. на Окръжен съд – Бургас;

С оглед посочената разнородна съдебна практика на отделни състави на съдилищата, свързана с присъждането на разноски в наказателното производство по дела от общ характер на основание чл. 189, ал. 3 НПК, на основание чл. 124, ал. 1, т. 1, пр. 1 от Закона за съдебната власт, правя следното

И С К А Н Е:

Общото събрание на наказателната колегия на Върховния касационен съд да приеме тълкувателно решение, с което да отговори на следните въпроси:

1. Следва ли при произнасянето си по чл. 189, ал. 3 НПК съдилищата да диференцират направените разноски на досъдебната и на съдебната фаза на наказателното производство?

2. Следва ли разноските, направени от органите на досъдебното производство по наказателни дела от общ характер, да бъдат присъждани в

полза на съответните органи от тази фаза на наказателния процес, които са ги направили, или се присъждат в полза на друг субект – съответен съд, Висшия съдебен съвет или държавата?

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД:**

/проф. ЛАЗАР ГРУЕВ/